

COL·LABORACIÓ

ELS ESMALTS MEDIEVALS DE LA COL·LECCIÓ KEIR A BARCELONA

En posar-se a la venda la col·lecció Keir, una de les col·leccions privades més importants d'orfebreria medieval (segles XII-XIV), durant els dies 20 i 30 de setembre i 1 d'octubre Sotheby's exposà, en una de les dependències del monestir de Santa Maria de Pedralbes, una interessant mostra d'esmalts romànics i gòtics. Part d'aquesta col·lecció fou reunida entre els anys 1950 i 1960 pel matrimoni suís Ernst i Martha Kofler-Truniger. Va ésser exposada al Museu Britànic entre 1981 i 1982, i el seu conjunt al Museu Nelson-Atkins de Kansas City (Missouri, Estats Units), des del 1982 fins al 1996.

La majoria de les peces presentades en aquesta exposició són esmaltades, del tipus champlévé o tret de camp, i procedeixen de les manufactures de Llemotges de les darreries del segle XII o dels primers anys del segle XIII. Cal destacar-ne el bàcul amb una elegant flor de lis, a l'interior de la voluta. Per la temàtica, poc freqüent entre les peces conservades, podem relacionar-lo, segurament, amb un membre de la casa reial francesa, al marge del tipus de treball i cronologia, que són evidents.

Una altra de les peces que ens mereix un especial comentari es la Verge amb el Nen, asseguda en un tron (Llemotges vers 1225-1235). Aquesta obra, coneguda com "La Verge de les batalles", té 30 cm d'alt i 14 cm d'ample. Es documentada per primera vegada a Castella (segle XIV) i vers el 1836 formava part del tresor de l'abadia de San Pedro de Arlanza (Burgos). Més tard ingressà a la col·lecció d'Antoni d'Orlenans, duc de Montpensier. Tècnicament i artísticament és un magnífic exemple de la qualitat assolida pels tallers llemosins del segle XIII.

També interessant és la placa central de creu amb la figura de Crist representat en metall vist. La bona tècnica del treball ens recorda les conservades al Museu Cluni de París i al Museu Metropolità de Nova York, entre altres que actualment formen part de col·leccions particulars.

Podríem també comentar, entre altres, la placa rectangular amb la Verge Maria entre Sant Joan Baptista i un bisbe (Llemotges 1290-1310); la placa pentagonal amb dos sants màrtirs (Llemotges 1200-1210); la placa amb dos àngels funeraris (Llemotges 1185-1190) o l'arqueta amb Crist en Majestat i els apòstols (Llemotges 1190-1200). Hem d'esmentar, així mateix, les arquetes amb els temes del cicle de la Resurrecció i de la Lapidació de Sant Esteve, peces que guarden una clara similitud amb les conservades al Museu Nacional d'Art de Catalunya (Núm Inv. 65530 i 65526) i la del Museu Frederic Marés de Barcelona (Núm Inv. 628).

Pel que fa als repertoris temàtics ornamentals i cromàtics, el conjunt de peces exposades responen a l'utilitzat pels tallers de Llemotges durant el període dit industrial. Cal destacar, emperò, el bon estat de conservació de les obres en general, i en especial de les zones de la paleta de color i sobretot de les tonalitats blanques i vermelles —molt vulnerables en el decurs del temps— juntament amb les parts daurades, i l'excel·lent qualitat de la vitrificació d'algunes de les peces. Tot això fa pensar en possibles restauracions, més o menys recents, en el decurs de la historiografia de les obres presentades.

No podem acabar aquest comentari sense fer una breu menció a les peces gòtiques, en especial la creu processional del segle XV procedent d'un taller barceloní.

Malgrat tot, ens hem de congratular d'haver pogut gaudir, per bé que pocs dies, d'aquest important testimoni d'orfebreria medieval.

M. Teresa Matas i Blanxart